

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.
Ara évenyedször 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyhétig sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor
5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A nyilatkoztatók cikkei sora után 25 kr. előfizetés beküldése mellett a szerkesztőhöz csimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 9.

II.

(D) Tárgyaljuk most (T) ur azon elméletét, melyet ellenünkben felállít.

Legelőbb is azt mondja, mikép kivihetetlen oly általános kormányforma, a mely minden államra és nemzetre egyiránt alkalmazható volna, s ezen tény azon elméleti ellenvetéssel sem czáfolható meg, hogy a gyorsabb közlekedés ledönti a nemzetek s államok közti választó falakat. A felelős ministeri parlamentarismus Franciaországban sem volt állandósítható, mennyivel kevésbé lehet Ausztriában, a mely külön országokból s nemzetiségekből áll. Ezen ellenkező elemek minden kérdésben különböző pártalakulásokat képeznek, s a felelős ministerium önfenntartási ösztönből mindig kiterjedtebb concessioakat leanne kénytelen adni, akár a provincialis, akár a nemzetiségi vágyaknak, csak hogy magának többséget biztosítson.

Ezek T. ur általános eszméi a parlamentarismus és ministerialis forma ellen, a melyeket első cikkében elmond.

Megvalljuk, hogy mi kételkedünk, ha valjon T. ur meggyőződéséből meríti-e állításait, vagy egy pártja által fellélt programot sofismákkal is akar védeni?

Valjon mi van a parlamentar formában olyan, a mi valamely alkotmányos néphez s viszonyokhoz ne találjon? Mi a parlamenti jog lényege? Az hogy a kormány a nép közvéleménye által kormányozzon, és a nép képviseletének legyen felelős kormányzására nézve. Ha valamely képviselet nem bírja azon jogot, hogy kormányát kérdőre vonhassa, ha a törvények ellen eszelekedik, úgy az nem képviselet, csak tanácskozó és petitionáló gyűlés; itt többé nincs önkormányzat, nincs alkotmány.

A magyar alkotmány megadta az országgyűlésnek ezen parlamentar jogot, a kormány az ő szabad választásának, tehát közvéleményének volt kifolyása, s ha e kormány az országgyűlés közvéleménye, az az a pozitív törvény ellen eszelekedett, az országgyűlés kérdőre vonta őt, s mint felségsértőt, hazaárulót nota infidelitatis büntetéssel büntethette.

Az már nem tesz különbséget a jog elmeletre nézve, hogy az eddigi magyar parlamentnek nem individualis közvéleménye volt, hanem az ott nyilatkozó közvélemény a megyék utasításain alapult. Ha a képviselők közvéleményét a megyegyűlés sugta is nekik, ők mégis parlamentar jogot gyakoroltak, magok hozták a törvényt, magok törölték el, s magok adták az irányt, mely szerint a kormány kormányozni tartozott. A parlamentar jog célja ez, s nem hisszük, hogy T. ur is ezen jog gyakorlatára nézve nemzetünk igényét elvitathassa, annál inkább, mert e jogot képviseletünk 1847 előtt is mindig bírta; csak hogy addig csupán a nemes és polgár állott az alkotmány sánczain belül.

Ezen önkormányzati jog nincsen sem az angol, sem a belga, sem a francia nép sajátosságaihoz kötve; az emberi jog, a melyet minden alkotmányos nemzet egyaránt gyakorol.

Nekünk magyaroknak éppen birodalmunk megalapítása óta jogunk volt az ország képviseletének közvéleménye szerinti kormányzás-hoz, következésképp mi a parlamentarismus minden jogát bírtuk, magunk alkottuk a törvényt s töröltük el, magunk alkottuk a kormányt, s itéltek el, ha vétkezett. Ennélfogva mi bírtuk a parlament jogát, s kormányunk felelős is volt, mert egész életéhez is joga volt az ország képviseletének.

Nem ér tehát semmit T. ur azon állítása, mintha nemzetünk a parlamentar jog gyakorlatára képtelen volna, mert mi nem lehetünk ma kiskorubbak, mint voltunk évszázadok előtt.

Hogy ezen parlamentar jogokat a képviselet minő alakjával gyakoroljuk, ez már csak a vitatható kérdés, nem maga az alap elv.

1848 előtt e jogot csak a nemesség és polgári elem gyakorolta, és a követeknek a megye gyűlések adtak utasítást, mely szerint az országgyűlés közvéleménye egyenesen a megyék közvéleményéből folyt ki.

1848 után a képviseletbe, az addig jogosult nemes és polgári elem mellé (az utóbbi inkább Erdélyben volt a joggyakorlatra képesítve) a nép is, adó és miveltségi állásához képest, bevételt. Hogy a képviselő közvéleménye önálló vagy a megyék utasításából kifolyó legyen-e, erről 1848 nem szólt; tehát a megyék utasítása jogilag még áll, és nincs eltörölve. Ezt elismerjük, habár inkább szeretjük a képviselők szabad véleményét, s alkalom szerint arra is szavaznánk azon esetben, ha ministeri felelősség lenne.

Az alkotmány sánczaiba bevett népnek követválasztási jogát többé az 1847-esek sem tagadhatván, e részben ők is ott állanak, a hol mi. Tehát nem érthetjük, mi különbség lehet magára a képviselet jogára nézve T. ur közt, és közöttünk, és mit érthet ő a parlament alatt egyebet, mint a mit mi értünk.

A parlament ily nevezet alatt Angolhonban volt legelőbb ismeretes, s mit jelent e szó ott? Az ország képviselet, mely állott és áll az alsó házban (chamber of commons), és felső vagy lordok házában (chamber of Peers); az első képezik a kerületek és városok képviselői, az utóbbit a lordok, érsekek és püspökök. A parlament nincs állandóan összehívva, hanem a király hívja össze és oszlatja el, és meg van a törvényben határozva, hogy minél tovább nem maradhat a parlament összehívatlan. Ezen parlament alkotja a törvényt, s erősíti meg a király, ezen parlament szavazza meg az adót stb.

Tehát a parlament fogalma az, hogy az ország különböző rétegeinek képviselete alkotja a törvényt, mely által foly a kormányzás s igazságszolgáltatás; ő állítja elé a honvédelmi erőt, határozza meg az állam háztartására szükséges adót.

És im T. ur! Magyarországnak éppen ugyan jogilag felső és alsó háza, éppen ugyan tagjai amannak a főurak és főpapok, ennek a megyék és városok küldöttjei, éppen ugy hozzák ezen házak a törvényt és erősíti meg a király, éppen ugy hívja össze a gyűlést a király és oszlatja el, éppen ugy meg van határozva, hogy mennyi idő alatt kell összehívni, éppen ugy szavazza meg az országgyűlés az adót és honvédelmet.

Kérdjük már most: a jogban és elméletben, mi különbség van a parlament és országgyűlés közt. Semmi.

És mi ellenmondása lehet T. urnak az ellen, hogy mi parlamentaristák vagyunk, holott ő is az önkormányzat mindezen 1847-ben is birt jogait éppen ugy el kell hogy ismerje, mint mi elismerjük.

A parlamentar forma tehát létezik nálunk, és létezett Angliában még pedig mielőtt a szakra osztott ministerium, s annak tárczához kötött felelőssége létezett volna.

E kérdésben eddig lehetett, hogy T. ur kezét ne fogjon velünk, vagy pedig nem tudja akkor, hogy mi a parlament?

A szakministerium- és a tárczához kötött ministeri felelősség eszméje az alkotmányos élet későbbi fejlődésére; a kormányzás tökéletesbülése, az államháztartal czélszerűbb be rendezése, a mely szintén nincsen egyik vagy másik nemzet sajátosságaihoz kötve, hanem mint gyakorlati igazság az emberi ész általános vívmánya, s a kormányzás tisztábbá tételére van kifejlesztve, mint az ügyleteknél, hogy a régi egyszerű könyvitel helyett a két-örzöttébbé tette a számvetést. És hogy a szakministeri alakban a kormányzat tökéletesebb foka van elérve, s hogy az a mi intézményeinkbe éppen nem beilleszthető, arról jövő cikkünkben értekezünk.

A kolozsvári rom. kath. plebános választás ügyében.

A „Kolozsvári Közlöny“ folyó évi 121-k számában Δ jeggyel egy cikk jelent meg, melyben tettett a cikkirónak — a többi között — személyem ellen egyesek támadást intézni. Írásban polemianak átalános nem vagyok barátja, legkevésbé pedig a jelen esetben, midőn két olyan gyűlésre kell visszaszallanom, melyben senki közülünk parlamentar ügyességével dicsőséget nem aratott, s azért eszélyesebb s ildomosabb is lesz vala szépen elhallgatni, mint a hírlapok kurtjébe futni. Én részemről, Isten látja, kívántam volna a tért ellenfelemnek engedni, hogy csináljon magának háborítatlan mulatságot addig, míg mulatsága senkinek sincs lényeges kárára. Mikor azonban láttam egyfelől, hogy mulatsága az igazság rovására történik, és midőn többek megszólításából azt is észrevettem, hogy az olvasó közönség kíváncsi az én véleményemre is — ha úgy tetszik, védelmemet — olvasni, akkor az olvasó közönség iránti felelősségem miatt tartozásomnak ismertem, magamat néhány sorból álló feleletre — nem jó kedvvel — elszánni. Lássuk.

Cikkirő nem akarja tudni, hogy igen is nagyon vártuk egy megyegyűléseinket beállító és rendező gyűlések összehívását; pedig bizony nem régi dolog és ő maga is jelen volt a szeptember 25-ki gyűlésen, mely éppen ennek a tárgynak elhalasztása miatt amugy meglehetősen átalános indignatioval oszlott el; nem így volt?

Hogy a pártoskodást nem szeretem, a talán nem bíra; én legalább kívánom, hogy ezt minél többen ne szeressék.

Ha azt mondtam, hogy mikor személyekért harezolunk, tegyük azt az illedelem körölati közt és harezolunk becsületes fegyverekkel, ne pedig az ellenfél és jelölt ellen koholt nevétséges rágalmakkal, azt gondoltam, hogy nem találkozik mivelt ember, a ki vellem ebben kezét ne fogjon; hogy ezen bitemben esalatkoztam, nagyon sajnálom.

Hogy az a vezér, kivel engemet az ellenség akar megajándékozni, nekem — legalább is — gyanusnak tetszik, én nem tehetek róla; ha másnak tetszik, de gustibus non est disputandum.

Ha arra, hogy én Simon Elek és Gro'sz uraknak szélesebb alapra tettett megyegyűléstünk létrehozása végett tett fáradozásaiért köszönetet mondtam, t. Δ ur oh-ot kiáltott, igen rosszul tette, mert bizony a nevezett urak fáradozása nélkül nem tudom, hogy t. Δ ur hol talált volna tért oh- kiabálásra, legfőképpen az utczán.

Aztán még politikai tendenciákat is emleget cikkirő; valjon melyikünknek van igaza: nekem-e, ki egyházmegyei gyűlésekből minden politikai tendencia kirekesztését indítványoztam, vagy cikkirónak, ki indítványomért megharagudott?

A tisztelendő plebános helynök ur nagy tudományát soha kétségbe nem hoztam, azt azonban szerettem volna, hogy a püspöknek akár kétségen felül, akár — talán — kétségbevonható jogai ellen ne ő és pártársai kezdjék a támadást; e talán még se volt jó tapintat; valjon nem jobb tapintat lesz vala ezekben a gyűlésekben meg se jelenni?

A mi az egyes választásra fölhozott érveit illeti: a) ha a Rudnay-féle látogatási jegyzőkönyv átalános kifejezéseiből cikkirő képes valami neki kedvezőt kiolvasni, ám legyen boldog vele; sokan vagyunk, kik nem találunk benne semmi efélet; hiszen bár lenne valami; a miben nincs köszönet és a mit cikkirő jónak látott szépen elhallgatni, p. o. Utebatur (parochiana communis jure electionis) jam unum e pluribus ab Episcopo propositis, imo quandoque unum propositum acceptando. Látja cikkirő ur, ez az a sokat emlegetett usus; tetszik?

b) A b. Szepessy püspök látogatási decretumára nézt csak azt a kis bibát követve el cikkirő, hogy abból kiolvasta azokat a szokat, melyek neki kedveztek, de aztán szorgalmasan elhallgatta azokat, melyek nem kedveztek; mikor annyit olvasott, hogy Majori suffragium numero electum nominati sumus parochum, miért nem tetszett tovább olvasni dum modo vir ad expensas parochi et Archidiaconi partes idoneus, omnique exceptione major sit, quod etiam dignitas actualis canonici cathedralis Ecclesiae muneris parochi juncta exposcit.

Ezenkívül arról a híresztelt ususról itt is azt találta volna szóról szóra, a mit Rudnay-nál látnak.

Hát aztán miért nem adá elé b. Szepessy-nek az Eschenbach plebános megerősítése után rögtön küldött leiratát, melyben — nem éppen nagyon kerülő szókkal — bibául tétetik ki a megyének, hogy három helyett csak kettőt terjesztett föl a püspöknek?

Meglehetett volna még olvasni a b. Szepessytől kiadott Diecaesanum statutumokat is, melyek Sect. XII. §. 5. is még csak hármast terjesztést parancsolnak.

Látja cikkirő ur, mégis csak mi kutattuk fel azokat az okmányokat; csak hogy aztán mi meg is olvastuk azokat jól. Ha mind így, még megérjük, hogy megcsereit szerepekkel mi laikusok fogjuk a püspök jogait papok ellen védelmezni.

Cikkirő ugy látszik abban a véleményben van, hogy mind ezeket csak tisztelendő urak tudhatják. Erre már én is mondhatnám: ohó! de nem szavam járása.

c) De legjobban tetszik nekem az, a mit Kovács püspökről és a néhai Kedves plebános választásáról ír, mert noha eszembe se jutott cikkirő után tudakozódni, mégis a néhai Kedves választására tett hivatkozásából akarom ellen is kiolvasnom annyit, hogy 1) cikkirő nagyon fiatal ember, és hogy 2) nem rég jött Kolozsvárra, mert másképpen tudta volna, hogy mióta ez a megye fenn áll, soha ebben cikornyásabb választás és kinevezés nem történt, és erre, mint irányadóra nem is hivatkozik, a kinek egy csepp... tapintata van.

Látja t. Δ ur, az alap még se olyan erős, hogy arra akármiféle durva faragatlan anyagból — és pedig csak amugy manu rusticana — állandóságra számítható épületet emelhesünk, és azért bár milyen alapos szónokok legyenek is t. cz. Tamási, Simon, Rácz és Wolff urak, még se fog ártani nekik az óvást-fogalmazásban egy kis óvatossággal élni.

Dr. Szabó.

6414. eln. 1864.

A magyar királyi helytartótanács az Erdélyben a magyarhoni inségesek részére gyűjtött 10,000 f., a kolozsvári inségtügyi központi bizottmány pénztárába megmaradt 5845 frt 55 krral összesen 15,845 frt. 55 krt. tevő összeget az idei vizáradások miatt Erdélyben kártváltól lakosok fölségelésére felajánlván, s ezen összeghez még Küküllőmegyének 60 frt 91 kr. továbbá a gróf Andrási Gyula ur által 500 frtál és ns. Zarándmegye központi választmányától 150 frtál, gróf Mikó Imre ur ő nagyméltósága közbenjárásával a királyi főkományszek elnökségének megküldött adománypénzek járulván, az említett egész 16,556 frt. 46 krra menő összeg az Erdélyben vizkárosultak és legnagyobb szükségét szenvedett lakosok között, a magyarhoni inségesek föl-

segelésébeni részesedés arányára tekintettel			
1339 károsultak kezére eképpen osztottott el:			
Kolozsmegyében	127 fét kapott	1880 ft — kr.	
Torda	125	1690	"
F. Fehér	27	349	"
A. Fehér	175	2543	"
Doboka	32	400	"
B. Szolnok	53	725	"
Hunyad	128	1527	"
Kéküllő	2	40	"
Marosszéken	146	1785	"
Három	129	1591	46
Csik	22	265	"
Fogarásvidéken	75	862	"
Naszód	25	350	"
Beszterce	2	35	"
Brassó	1	25	"
Szebenzéken	47	547	"
Szászváros	33	263	"
Szászsebes	11	160	"
Megyes	30	285	"
Szegesvár	28	325	"
Kőhalom	48	525	"
Ujegybaz	1	15	"
Károly-Fehrvárt	41	214	"
Erzsébetváros	25	125	"
Szász-Régenben	6	30	"

Összesen : 1339 fét kapott 16556 " 46 kr.

Mi is ezennel közhírré tétetik.

Nagy-Szeben, october 13-kán, 1864.

A kir. főkörmányszék elnökségétől.

Abrudbánya, oct. 6.

Az utas, ki az 1848 ki események után városunkon áthaladva a piac terére lépett, nem tekinthetett megdöbbenés nélkül körül az egymáshoz majd csak tözsomszédságban fekvő három templom u. m. a katolikus, ev. ref. és unitarius egyház-romok halmazára, mik ellentétben a többi ép állapotban levőkkel, csonka toronyakkal, bedőlő boltzataikkal és mohlepte falakkal rémedeztek a megütözött szemlélő eleibe.

E két első, mintha kiáltó emlékekre még tovább lenne szűkségünk, romjainak most is tanúsítják a polgárharc izonyait; mi alatt az egyik csonkatornyot, mely a romtriasnak oly borzasztóan kiegészítő része volt, ma már díszes tető fedt, s honnan e hó 2-án ballók kongani a harangszót, mely fennen hirdeté, hogy a rombolás hatalmával csak egy daczolhat s ez: az egység hatalma, hogy a bibliai vesszőnyaláb nem hű példázat, hanem egy magasztos tan, melynek annyi mostoha szellemi és anyagi körülmények közt hűb követői, kitartóbb, buzgóbb tanítványai aligba valának mint e városi egységűhők, az abrudbányai unitariások.

Mint egyszerű tudósítója egy egyházi ünneplőnek, e leírás körén túl terjednek találok ezen egyház felépítése genesisével foglalkozni; avatottabb toll majd megismeretendit azt máshol önállólag, még sem kerülhetem ki

annak megemléstét, hogy ezen templom új-bóli felépítéséhez ő Felsége is 300 ftal járulván, a többi összeg merő önkényes adakozásokból, — mikben Abrudbánya unitarius hívei majdnem tömegesen, a többi két, jelesen az ev. reform. vallásfelekezet magyar tagjai nagy része, néhány abrudbányai unitarius családok pedig — kiknek neveiket szerénységből elhallgatnom szabad legyen — tetemesebb mennyiségben részt vettek, — került ki.

Ezen vállvetett önfeláldozásteljes buzgóság, az egyház ügyét vezető lelkes gondnokok erőlyes munkássága, szakértelme, s a kölcsönös ügyszeretet oda érlelék a szerényen emelkedő építkezést, hogy alig két évi javítások után és a nagyszerű rombolásból képest takarékosnak mondható mintegy 5000 ft költség mellett, a mult hó 30-án várakozás és kellemes izgatottság közt siethetett Abrudbányának mind 3 rendbeli vallás követőinek nagyobb része a felszentelést eszközözendő hozzának ájtott ft. unitarius püspök Kriza János urnak a város határáig eleibe, hova esti 7 órakor kedves neje, kolozsvári unitarius lelkész és tanár Ferencz Józsi, és az előre Zalánára sietett egyházi gondnok P. S. társaságában megérkezve, helybeli unitarius lelkész Szedzerjesi Ferencz ur által csinos beszéddel fogadtatta, minán ezen üdvözlőlet egy megható feleletl i viszozta volna, taraczk-durrogások s az ujjegyház harang hangjai közé vegyült kath. egyház harang zúgása közt s kivilágított ablakok fényénél kísérenk szállásdíg, melybe fogadhatni a szerencse a sokak közül P. S. egyházgondnoknak jutott, s hol az első tisztelgők sorában nagy örömmel látók helybeli r. k. lelkész és czimzetes kanonok Vajda Ignác urat is.

E hó 1-én látogatások a ft. püspök ur részéről, tisztelkedés a városi hatóság, negyei törvénysszék és számos magán tisztelők által; dclben pedig barátságos körű ebéd egyik legkedvesebb családjaik házában.

Másnap, u. m. 2-án, mint a felszentelésnek szánt napján, díszes mind 3 rendbeli vallásfelekezet sokasága — milyent 1848 óta láthatni alkalmunk nem volt — foglalá el a zsufolásig megtelt templomot, vallásos kegyelettel tekintve a szöszék felé, mely oly sokáig néma vala, a mennyiben emberi hangok nem emelkedtek onnan, mert különben e némaság mindig oly sokat mondó volt, s mi azt, kik mellette eddig elhaladtak, kik az üres helyre tekintettünk, lelkünkben mindannyiszor a saját emlékek szöszorosan zúgó viszhangjával hagytuk el; éreztük arczunkon az enyészett halálfulalmát: hallottuk csaták zúgóját, a fegyverek ropogását; de félre e emlékek! A szöszék meglevenül s a vallás fölkezt főpapja imára fogott kezekkel emelvén szavait az Egnrához elérzékenyül szível üdvözlő az Urnak lelki Izraelét, mely — hogy a főpásztor szavaival éljek — „megfogya bár, de törve nem” még mindig Abrudbánya Sionján lakik, mint a népek gondviselő atyja által számára kijelölt szent örökön. Ez ősi

szent öröke felett megnehezedett vala ugyan az idők viharos járása „elveszett vala a Sion leányának minden ő ékessége” a próféta szavai szerint, a ki a pusztult Jeruzsálem romjai felett kesergett, azonban a választott népnek a legbüsbabb napokban sem tört meg bizalma, melyel nagyszerű hivatásán s a neki adott édes ígéreteken csüggött vala, jól tudván, hogy örökké nem hagy el az Ur, s a kit szeret, azt meg szokta dorgálni, s a kit fiává fogad sok próbáknak alávetni; és így erősen szeretnie kell magyar népét is, a melyre magasztos missiót bizott a hazában, s különösebben a haza e szent földjén, melyet oly sok köny- és vérhullásért adott népének sajátjára a többi testvér-népkel együtt, melyek a gondviselés által szintén ide vannak helyezve, hogy egymással barátságos kezet fogva őrizzék és műveljék e földet, s mintegy mintaképet mutassanak fel a világ előtt az Európa minden népealádjai között lenni kellett testvéries szövetségnek” stb.

Ezek után érinté röviden a templomok jelentőségét, miszerint azoknak valódi lényegét, méltóságát, az eszme, az elv, a cselekedet ugyan, s ezeknek nagyszerűsége mellett csekélynek látszik minden érzelmeiket elbájoló pompa, fény, külső ékesség, azonban illendős a szép érzésnek az erkölcsi érzéssel rokon-ságánál fogva mulhatatlan szükséges is, hogy a templomok lehető díszszel legyenek kiállítva, s nem gondolhatni, hogy egy nép háztartásában éppen e pontnál lehetne helye a leg-gondosabb takarékosági rendszernek, szük-markuságnak! s egy nép, egy közösség nem tehet tűdősebbet, mintha a művelődés iskoláit, különösen a vallásos érzés apódiát is minél czelszerűbben törekszik felállítani stb.

Végül a szent hajlékot szentelte a felvilágosodásnak, a vallási előhaladás nagy elvének, hogy a homályos érzések köde mindinkább tisztuljon a tudomány és helyesen értelmezett ige világító szöszvénekénél, de szentelte különösen a szeretetnek, a mindeneket eltűrő, mindeneket remelő, megbocsátó, kiengesztelő, minden felekezeti s nemzetiiségi különbség nélkül minden embertársakat ölébe záró, s önfeláldozó szeretetnek, mely e templomnak romjaiban való fölemelkedésében is oly szépen nyilatkozott az összes lakosság, főleg az ev. reformata ekklesia tagjainak részéről stb.

„Rontások le e templomot, s a z a harmadnapra felepittem azt”, e szavak válták fel a főpap fenebbi magasztos beszédjére következők fenséges végimáját; ezen ígékkel köszönte be a most fellépő kolozsvári unit. lelkész Ferencz Józsi, s minán bevezetéskeppen a rontás és építés fölöl oly gyönyörű hasonlításokban szöszokolt, később pedig beszéde tárgyául az ének, könyörgés és beszéd jelentőségét tüzte ki, azokról annyi ihletettséggel, oly ékesen, oly szeliden nyilatkozott, hogy példájára engesztelő tanításai hang-

jára, lelkünkben is a feledés és bocsánat hurjai zendültek meg, s mindvégig meghatott szívvel, s a szellemű beszéd megszüntet feltő figyelemmel csüngtünk a „béke és szeretet papja” szavain.

Tuláradozott szívünket s ábrándokba merült lelkünket merengésből egy újabb beszéd költötte fel. Helybeli ev. ref. lelkész t. Basa István ur ismert alaposságával, válogatott elemés kifejezésekben rajzolta előnkbe a földi templom hasonlatosságára egy erkölcsi templom kellékét, melynek alapját az Istenben vetett hit és bizalomban, falait az erényben és vallásban, ablakait a felvilágosult éssben, ajtaját a szeretet és illelemben, tetőzetét az Isteni gondviselésben lelto fel, mikről szokott velős modorában oly buzdítólag hallatá ékes szöszoklatát, hogy elérzékenyült szívünk mellett lelkünk is a valóságos kegyelet érzésével telt el.

A keret utolsó párkányát helybeli unitarius lelkész t. Szedzerjesi Ferencz ur illeszté be az egykoron itt megjelent, de most az örök álmat alvók emlékeit érintő megható beszéde által, melynek gyöngyvet a megilletődött hallgatók könyvespéjében láttuk fényleni. Ha elbunyit kedveseink emléke könnyűt csalt szemünkbe, nem kevésbé érzékeny s szívhez szóló vala beszédének azon része is, midőn az eddig is közös imaházban s közös istenitiszteletben részesült ev. ref. híveket továbbra is e közösség fenntartására, gyakorlására atyafiságos szeretettel szólította fel.

Jól tudom, hogy leírásom még csak töredékképen is ezen egyházi ünneplő vázát híven adni nem képes, valamint az egyes beszédek fénypontjait köllőleg kiemelni elégtelen, azért nem is kísérem meg e szöszeket és lelkeinket egyiránt megragadó szöszoklatokat tovább elemezni, de egyet még sem hagyhatunk el: a szöszokok mindegyike, bármily alapon dásból indult ki, annak bármily magyarázatát adta, az érzések és eszmék országában bárhol körül is vezetett, egy eszme egy pont körül, mintha a vallás szelid nem-tőjének szavára hallgattak, mintha a boszu-állást nem ismerő magyar nemzet szöszatja lettek volna, mintegy sugalmazottak bámulatosan találkoztak, e találkozási pont, ezen közös eszme a feledés, a bocsánat hirdetése, a testvérieség, a felebarát szeretet terjesztése volt, mely mindegyik szöszoklatát átlengette, a melyek szelleme lelkeinket is áthatotta, s ha találkoztunk küllőkkel, kinek midőn a multban tévedező lélekkel a templom küszöbén áthaladva, eszébe jutottak a költő szavai: „Vég telen ég, ha tres nem vagy, s ily tettek után is Isten az országoló”, midőn azt elhagyta, keblében vitta a kibékülés szellemét, tán örökre ott feledve e felkiáltást: „Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.”

Miután a felszentelés ünneplőjét az ur vacsorájának az ev. ref. és unitarius lelkészek általi osztogatása, s ezt két új világpolgár-

TÁRCA.

Háziszöszetek kifestése.

Udvarhelysszék-Muzsna, 1864.

Midőn a „K. Közlöny” folyó évi 86. száma alatt X. X. ur felszöszlítását olvastam, azon gondolatra jöttem, hogy ha ezen jeles lap tisztelt szerkesztősége helyt adott az X. X. ur felszöszlításnak, helyt fog engedni a felszöszlítás következményének is.

Reméltem s vártam is, ha valaki avatottabb tollal, s bővebb ismerettel lépne fel a felszöszlításra; de, midőn reményem nem teljesült, egész tisztellel kérem a nagyrabcsüli szerkesztő urat, hogy ha az említett felszöszlítás következtetésül teendő közlésemet méltónak találja: méltóztatson egy kis tért nyitni becses hasábjain.

Magam is úgy tartom, mint a felszöszlító X. X. ur, hogy egy házúnak — főleg falusi-
sinak — bár valamit is érteni a fonal festéshez, nem kiesiny nyereség. A fonalak festése által — kivált egy gyermekes anya — sok bolti kelmét elkerülhet, vagy megtarthatja egyéb szöszökre a festőknek kiadni köllő drága pénzt.

Miután sorsom oly állásba hozott, hogy mint egy falusi papó, a hasznost a gyönyörűséggel kapcsolatba tudtam hozni, mint egy szenvedélyem vált a szöszés és fonalás, s mellette a szöszetés és fontatás Régebben is hallottam mondogatni — midőn még a gyárak oly nagy előhaladást nem tettek volt, mint jelenben — s hallom most is gyakorta: „nincs haszon e háziszöszésben! most olesó a gyóles, olesó a karton.” En ez állítást soha sem hittem, s most sem akarom binni. Mert bár legyen olesó a gyóles, olesó a karton; de drága a pénz, mit egyszerre kell kiadni!

De mit is cs ná! — s főleg nőcselédével mit csinált — a falusi háziaszony a hoz-

szu téli estéken, hol a fonalás nincs divatban? Nekünk nincsenek szöszházaik, hogy azok által megrövidítük a hosszú éjszakákat; tárgsalánk is csak szük körbe van szorítva. Körtől üljük tehát a meleg kandallót; vidám eszevés között peregnék az orsók — néha néha egyet-egyet csakugyan bőlünk is — míg éjfél felé a lehamvadó tiszok jó éjt ki-várnak. Hát az az öröm, hogy látjuk családunk tagjait saját kezűnk munkájába ültöz-ködni: mit nem ér?

A fonalás és szöszés szeretete maga után vonta bennem a festés szeretetét és óhaját; de ehaz már bajosabbán lehetett jutni, mint a fonaláshoz — mit már anyáink ölen kezdünk tanulni — mert kevesebben is tudják, s a kik tudják: vagy haszon őrséből, vagy másnémet feltékenységből — hogy ne mondjam irigységből — titokban szösztek tartani.

Nem kevés időbe került nekem is, a mit a fonal festésről jelenleg tudok, rendre megszerezni. Oh! azok a szegény német, cseh és morva vándor tatács legények, egy kis jó szállásért, egy kis izletes ebédért olykor örö-mökben saját titkokat kibeszélték, s kinek volt füle a hallásra, meghallotta. Isten áldja meg őket! s ha táo még most is vándorolnának: találjanak mndeuitt jó szállásadó gaz-dákra!!

De tán igen hosszas is vagyok az előbe-szédben. Megengedjen a tisztelt szerkesztő ur! s megengedjenek — ha csakugyan a le-szen sorsa közlésemnek — a t. cz. olvasók! mert a nők általában, ha valamihez kezdenek, bajosan tudnak kitérni a beszédből.

Röviden bát: én azt hiszem, hogy a ki-nek kedve van a fonal festéshez, nem fogja rossz neven venni, ha egyszerre és nagyon ke-vés fáradsággal jut ahoz, a mit én több évek alatt szereztem meg.

A mit pedig az alábbi festésekre nézve közlendő vagyok, azok már általam többször használat által kipróbált igazságok, s a mi földolog: színöket a mosás után is megtartják.

Először tehát: Len, kender és gyapottfonal festése.

a) világos kékre. Ha kékre akarod festeni fonalodat, szöszség előre két oly edény-ről gondoskodnod, melynek magassága legalább másfél sing, átmérője pedig felsing legyen, s belefértjen 3 vagy 4 vederviz.

Ha ez meg van, akkor 3 font fonalhoz végy egy fertályfont indigót, félfont gáliez-követ, félfont olaltan meszet — vagy ha a mesz régi, két annyit — két lat auripigmen-tumot. Ezekkel pedig így bánj: az indigót törd meg mentől apróbban mozsárban, vagy festéktörő köven, s minán megtörted, tedd egy üveg pohárba, s tölti egy fertálynyi lau-gyos vizet reá, s tedd meleg helyre p. o. ke-menezére, s hadd ott 24 óráig. Akkor vedd elő az tisztót, tedd tűzre, s tölti bele 4 kupa folyó-vagy esővizet, s mikor a víz már gyege meleg, töltsd bele az indigót. A gáliezköre is tölti meleg vizet, ugy szintén a mészre is külön-külön edénybe; s midőn mindenik jól felolvadt, a gáliezos vizet töltsd az indigó-hoz és a meszet is, ha meghűlepedett; de ezt melegen ne töltsd bele, inkább hűtsd meg hideg vízzel, hogy csak oly sürt legyen, mint a tej; a fenéken maradtott, fel nem olvadt kövceses részeket önts el. Mindezek már így egyitt maradjanak az edényben 12 óráig. Ekkor pedig a már egy ahoz készített szösz-szük edénybe tölti 3 vagy 4 vedernyi eső-vagy folyóvizet, s ebbe töltsd a fenn meg-nevezett festéket; de jól megjegyzed, hogy azt a 3—4 veder vizet is olyanná kell tenned, mint a nyári vizet, és minden festésnél a víz folyó-vagy esőviz legyen. Továbbá: a 2 lat auripigmentumot tedd egy fertályos csu-porba minetükana megtörted, s főzzed mint egy fél óráig, ügyelvén, hogy ki ne fusson, mert szokása hamar kiútni magát; arra is vi-gyázz, hogy az auripigmentum mérés, és azon edénybe nem kell megező szert töltöni, s ak-kor, ha meghűlepedett, töltsd azt is közbé, s az edényt néhányszor jól felkevervén, hadd 5 vagy 6 óráig, hogy száljon meg, s aztán

festhetsz vele ilyen módon: a festésre szánt fonal-matringokat egy pálcikóba téve beereszt a festékes edénybe, de azon matringok ne legyenek oly hosszúak, hogy az edény fene-kére és így a festéknek leülepedett sürtjébe érjenek, mert ez pecsétessé tenné a fonalat, és ott néhányszor a pálcikón megforgatod, szétrázogatván a fonalat, hogy mindenütt egy-formán részestüljen a fonal a festékben, és azért az egész munkára t. i. a festékbe tett fonalnak fúrgatására, szétrázogatására, s néhány-szori kézzeli megfacsarására gyorsaság kívántatik.

Mikor ezt így véghezvitted, akaszd ki a fo-nalat árnyékos helyre, s hadd megszáradni.

b) sötét kékre. Ha sötét kékkel akarsz festeni, csinálj meg az előbbi világos kék festéket a másik hasonló mélységű edénybe, s minán az első edényben a megirt mód szerint kétszer-háromszor megforgatd, s maga módja szerint kifaesartad, vidd a második edényhez, s abban is egyszer vagy kétszer — a milyen sötétre akarod festeni fonalodat — mártsd és forgasd meg.

Jegyzés: ha ezen első használat után az indigó még egészen be nem vette volna magát a fonalba, és még ugyan abba másod-szor is mártani akarnál új fonalat, keverd fel és 5 óráig szállani hagyd, s ugy használd az előbbi mód szerint, de ez már sokkal világó-sabb leszén. Mikor pedig még egy új festéket akarnál készíteni, csak a higját sürtöd le, s hagyd meg a fenéken a sürtjét, s arra reá töltheted az ujjabban festék levét.

Általános szabálynak tartsd pedig, hogy akármiféle fonalat nedvesen kell a festőbe vinni, mert így jobban magába veszi a festéket. Ha gyapott fonalat akarsz festeni, azt először a szöszás szerint meg kell főzni.

(Vége következik.)

nak a főpásztor általi megkeresztelése követé, délután 3 órakor hagyott oda az Isten egyháza hajlékát, melynek falai közt s falain kívül mind végig a béke, szeretet, egyetértés s hazafiság szelleme lakozzék.

E lelki táplálék után az egység eszméjéhez hiven száz terítéktől asztal fogadta Abrudbánya mind 3 vallásbeli osztálykülönbség nélkül a vadász kúrt című vendéglőben egy besereglett magyarságát egy közös ebédre, mely étkezés tekintetében az ily nemű dísz és ünnepély ebédek stereotyp kiadása volt.

Az ebéd után az egység eszméjéhez hiven száz terítéktől asztal fogadta Abrudbánya mind 3 vallásbeli osztálykülönbség nélkül a vadász kúrt című vendéglőben egy besereglett magyarságát egy közös ebédre, mely étkezés tekintetében az ily nemű dísz és ünnepély ebédek stereotyp kiadása volt.

Különbösen az egyesülés szelleme nem szorított egyedül a férfi körre, hanem lelkes hölgyeink egyike főt püspök ur neje tiszteletére vendégszerető házában fűző össze az abrudbányai derék nők gyönyörű koszoruját, s a szívélyes fogadás mellett az abrudbányai gazdaszónokok hírneves asztalát a vendéglőnél ajálólabb alakban, és minőségben mutatta be.

E hó 3-dika a püspök ur által folytatott látogatások s barátságos körben töltött ebéd és vacsora közti telvén el, másnap 4-kén Vesperek által szerencsés a több abrudbányaiak által kikísért püspök urat hozzátartozóival együtt üdvözölhetni, hová minden vallás barangjai zugása s a sziklák ormairól százával viszhangzó durranások közt megérkezve, s a helybeli unitarius lelkész t. Szabai János ur által fogadtatva, az unitarius templom megtekintése után ugyanazon egyház egyik buzgó hívének asztalánál volt alkalma meggyőződhetni: hogy az abrudbányai törzs ösösk által táplált s átiteltet éreneye a veresapokai telep ivadékainál sem vallásos, sem hazafini szempontból nem haltak ki; a fogadtatás kíl színelő pedig csak annak lehet fogalma, ki az elpuffantott 5 mázsa lőpor durrogását hallotta, s méltán elmondhatni, hogy fecerunt nemesak magnum áldomás, hanem magnum ropogás is.

Estére Abrudbányán újbol egy barátságos kör egyesített, hol ismételve mondtuk el egy másnak bucsuszavainkat, s kedves emlékek közt váltunk el a kedves elfelejthetetlen vendégeitől, kik hivatauk főlenye, lelki tulajdonaik, megelőző nyájas modoruk, mindenütt s mindenki irányában nyilvánított megnyerő társalkodásuk által nemesak az illető egyház híveinél, hanem a többi felekezet tagjainál is megörökítették itt létők napjait, kikkel utolsó kézszerítésünk ez alkalommal. S 5-kén reggel a város határán tul volt, megbízva unit lelkész Szedermesi Ferenc barátunkat, hogy személyében meg egyszerű Zala-hnán elevenítse fel a távozóknál emléktünk, s mondja el az Isten hozzádat azok részéről, kik midőn a távozókat elbocsáták, azon ohajunkat fejeztük ki: vajha falaink közt mindig ily kedves vendégeknél mondhatnók, hogy „hozzott Isten.”

Szebeni dolgok.

N. Szeben, oct. 14.

Konrád Mór interpellálja az elnököt, ha nem volna-e hajlandó a kérvényezési bizottmány által tárgyalat ügyek közül legalább azokat napirendre tűzni, a melyek gyorsan elláthatók?

Az elnök kijelenti, hogy minden kérvényt napirendre kíván hozatni, ha idő lesz arra.

Napirend: A részletes vita az előterjesztett erdélyi országos segély alap felett.

Második czím: nyugdíjak. E czélra a kívánt 2415 forint elfogadtatik. Ezen czím zártelete, melyben az fejeztetik ki, hogy oly hivatalnokok, a kik császári k. szolgálatban állottak s csak utóbbi években alkalmazattak az ország könyvvitelhez, nyugdíjaikat s a kinstártól vegyék — nem fogadtatott el. Fizefi az ország.

Harmadik czím: a betegek és örültek tápláltségei. E részben a bizottmány azon ajánlata, hogy e czím alatti összes kiadásokra 60,240 frtot állapítsanak meg, elfogadtatott.

Negyedik czím: segélypénzek az egészség intézetekre. E czélra a bizottmány ajánlatára a kívánt 12,500 frt szintén elfogadtatik.

Ötödik czím: A csendőrség beszállásolása. A bizottmány ajánlatára a kívánt 32 ezer forint elfogadtatik.

Hatodik czím: katonaszállásolás. Elfogadják a kívánt 9000 frtot azon észrevétellel, miképp a kormány eszközölje, hogy itt is mint más provinciákban kaszarmák állíttassanak, s ez által az ország terhe könnyebbüljön.

Hetedik czím: ujoneozás. 1000 frt elfogadtatik.

Nyolczadik czím: Fuvar. Erre a kívánt 6000 frtot megszavazzák azon remény kifejezése mellett, hogy nagyobb szerű csapatmozgalmak esetében a kormány gondoskodni fog, hogy a szegény ország tul ne terheltesse.

Kilenczedik czím: cipő költsége 5000 frt elfogadtatik.

Tizedik czím: Föld- és vízmunkák. E czélra 15,000 frt elfogadtatik, megkérve a kormány, hogy a közelebbi tart. gyűlésre egy úthálózatról programot készíttessen.

Tizenegyedik czím: Megölt vadállatokért jutalmakra 2700 frt elfogadtatik. Ezzel a gyűlés eloszlék.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Barót, oct. 2.

A mult hó 11-kén a plebánosi beigtatás alkalmából a helyi népiskola javára műkedvelői előadás rendezetett, melyből a tisztajövedelem 50 frt (az egész bevétel 75 frt lévén) a megye gondnokának adatott át; a rendezők és közreműködők ez életrevaló terv kiviteleért méltó köszönetet érdemelnek. Még ugyan a mult hó 18-án volt egy előadás (A csikós), mely alkalommal is szép számú közönség vett részt az estélyben, s meggyőződünk arról, hogy egy kevésbé több vállalkozási szellem- és ügybuzgalommal állandósítani lehetne színházunkat, miután a közönség bármikor is ingyen e végre szép száláját átengedi.

Éppen jelenleg körünkben idözik b. Orbán Balázs ur-táj, népviselet s e mellett arckép fényképsézzel foglalkozva, mely utóbbiban képei nem oly sikerültek, mint pl. szép táj s romképei.

Most olvassuk felsőbb helyről közzé tett azon hirdetményt, melynélfogva Baróton egy orsz. ügyvédi állomásra csöd nyitattik. Hogy mennyire kívánatos a már több évek óta nélkülözött szakavatott s hiteles ügyvéd Erdővidékre, azt csak az tudja méltólag felfogni, ki nek peres ügye lévén, alkalma volt egy némely szakavatottabb idegen ellenében sajátja gyengeségét elismerni, a mi miatt per egy mint peres fél sokszor az ellenfél gunyának, igen ki voltak téve; de sőt éppen e miatt a szegény ember, teljes igazsága mellett is, míg kedvező ítéletre tehetett szert, a sok haszontalan lótas futás s iratásban fölemészt nem csak a per meritumát, de egyéb javaszkait is.

Még egy igen-igen nagy hiányunkról kell említést tennem, a mi postajáramunkból ered. Leveleink, pak- és hírlapjaink sokszor oly későre jelennek meg, hogy már az ujság is ósággá válik s minden érdekét veszti. S miután már e részben, leginkább pedig a pénzbeli szállítmányokért többfelől történetek panaszok, azért igen óhajandó lenne, ha a m. cs. kir. postaigazgatóság Szebenben, tekintetbe véve azt, hogy a baróti postállomás mind a kormány, mind pedig Erdővidékre nézve igen czélszerű s magát kifizeti, eddigi hetenkénti háromszoros járás helyett legalább Brassó felé mindennapos menetet engedélyezne.

Különösen miután közel kilátásba van helyezve Erdővidék tisztségének Baróton leendő egyesítése; Brassó pedig Erdővidékének szülpontja: az e részbeni intézkedés egyszersmind sürgetős is.

Baróti.

Az 1864-ik év augusztus havában az erdélyi muzeum részére beküldött adományok jegyzéke.

A. Augustusban.

I. Könyvek s kéziratok: A londoni kir. tud. társaságtól Proceedings 1863. 4. 7. füzet. — A magyar tud. akademiától. A magyar nyelv szótára I. II. köt. III. köt. 1. füzet. — Az erd. kir. főkörmányszéktől. Puscarin, Die romanische Amtssprache, Hermannstadt, 1864. — Gr. Mikó Imre ö. exejától. Hájas, Literatúrae Scythico-Magyaricae monumentum (kézirat). — Báro Apor Károlytól Bornemisza Anna erd. fejedelemléni bibliája, Amsterdam, 1845. 8-r. és Tofeus Mihály levele Bornemisza Annához. — Kozma Imre örökösétől 53 darab könyv. — Brassai Sámuelről, Widmung der maritus-medaille. Wien, 1864. — Finály Henrikől, Zell, Leges municipales Salpensana et Malacitana. Heidelberg, 1857. — A Verein von Sieb. Landeskunde-tól. Archiv. VI. Bd. 1. 2. Heft; Jahresbericht 1863/3; Programm des Gymn. zu Mediasch és Hermannstadt 1863/3, és Müller Deutsche Sprachdenkmäler aus Siebenb. Hermannst. 1864. — Garda Mártontól, Catalogus librorum Universitatis Berolinensis, Berolini. 1839, 1842. 2 köt. — Ferencz Józseftől, Unitarius kate. Kolozsvárt.

1864. — Gebhárd Páltól, Lo stato presente di tutti i paesi. Vol. V. Venecia, 1737. — A beszercezi ev. gymnasiumtól, Programm 1863/4. — A brassói ev. gymnasiumtól, Programm 1863/4.

II. Képek: Schlütz Jánostól két darab németalföldi olajfestvény.

III. Régiségek és érmek: Albert Jánostól 1 bélyeges tégladarab Tordáról. — Prohászka Antaltól 2 ezüst, 2 réz. — Barátosi Búcsi Károlytól 1 réz. — Dr. Kálmán Izidoról 1 papir. — L. S.-tól 1 ezüst. — Kis Janka kisasszonytól 1 arany pénz. — Báro Apor Károlytól 2 bronz kard, 4 bronz fejse, 1 vas buzogányfő, 1 mellvért, 1 sarkantyú, 1 pipa és 2 ezüst pénz. — Báro Apor Gézáról 1 sarkantyú és 2 réz gyűrű Bálványosról. — Ifj. Csiki Mártontól 4 ezüst, 5 réz, 3 ón pénz. — Gr. Nemes Ábrámától 1 szobor töredék. — N. N. től 6 ezüst pénz. — Hrabony Páltól 1 cserép-cső. — Torma Károlytól 1 bélyeges cserépdarab Sövárdról. — Schlütz Jánostól 7 db régiség. Tokai Jánostól 1 ezüst, 3 réz. — Vajda Alajosnéól 3 ezüst, 40 réz, 1 ón pénz.

IV. Természeti tárgyak: Csenterytől 2 madár, 1 koponya. — Kribl Sándortól 1 emlős és 1 koponya. — Hermann Ottól 9 madár 1 uszomászó, 159 rovar. — Ürmösi Sándortól 2 hal. — Haynald Lajos püspök önméltól 276 rovar. — Fekete Ferencztől 1 csipa fog Fügedről. — Reiss katona orvos utól Ursus spelaeus agyár a Pestyerci barlangból. — Petrács Györgytől 1 mammut fog. — Janki Pistától csigas tömeg Mórától. — Gróf Bethlen Farkastól kövült cserfa és mammut fog. — Csécs Józseftől mammut fog és agyárbasabok.

B. Szeptemberben.

I. Könyvek és kéziratok: Gr. Bánffy Miklóstól Pap Károly emlékbészede b. Bánffy Pál felett, Kolozsvár 1864. — Müller Fridrikől Deutsche Sprachdenkmäler aus Siebenbürgen, Hermannstadt 1864. — Filep Elektől A földi részeg szerencse lakodalmában tombolok jára intő csemettyje (csonkán). — A marm. szigeti ref. Lyceum igazgatóságától, Értesítő 1863/4. M. Sziget 1864. — Szakács Mózesről, Telegdi, Rudimenta praeae Hunnorum linguae (ujkori másolat). — Hints Miklóstól 1 db régi kézirat (1 levél).

II. Régiségek és érmek: Schlütz Jánostól 1 ezüst pénz. — Csiki Imréől 1 ezüst pénz. — A m. vásárhelyi főbíróól 1 réz érem. — Brassai Sámuelről 1 réz érem. — B. Huszár Józseftől 1 sodrony maradvány. — Id. gr. Teleki Domokostól 7 cserép-edény Gernyeszegről. — Ugrai Gyulától 2 cserép-edény a Maros partjából M.-Keresztur és Medgyesfalva közt. — Szabó Samutól 1 bélyeges téglá Mikházáról, 6 római téglá Enlakáról, 1 római feliratos oszloptöredék Enlakáról, 1 ékalaku köfejsze Márkodról, 3 vaseszköz Enlakáról, a régi vár helyén találva. — Nagy Sándortól 1 kettétört feliratos köoltár Enlakáról. — Garda Mártontól 1 bélyeges téglá Felvinczről, 1 köfejsze Sáromberkéről, 1 vas buzogányfő ugyanonnan, 1 nyílhegy vasból ugyanonnan. — Tóth Mártontól 2 bélyeges tégladarab Sövárdról. — Szász Károlytól 21 db cserép- és téglatöredék, 1 ékalaku köfejsze Bozsna Kis-Ernye nevű határrezséről. — Hints Miklóstól 2 db római cserép Veezről, 2 bélyeges téglá Sárdról, 2 római cserép M.-Portusról, 1 db téglá és 1 db cserép M.-Kereszturól, 1 db töredék a vajda-bunyadi vár iv-oszlopából. — Gr. Haller Józseftől 4 db római fedélcserép Hévizről. — Végh Lászlótól 1 cseréptál 1731-ből. — Márton Mihálytól 2 köfejsze Májból, 1 köperszén u. onnan. — Nyárádi Izsákné Józsa Polyxenától 1 réz mozsár 1660-ból. — Kozma Gyulától 1 régi vas fokos nyelesteől. — Jenei Albertől 1 fa-pipa Magyar Hermányból.

III. Természeti tárgyak: Péterfi Lajostól 1 mammut-fog Májból a Bökgy patakból, 1 equus priscus fog. — B. Szeutkeresztzy Zsigmondól 4 bos priscus fej az almási barlang környékéről. — Gálfi Sándortól 1 ós dämvas szarv Matonosról. — Gr. Bethlen Farkastól 1 macskafajon állat feje. — Spányik Józseftől csigas egy patakból Lozsárd és Magura közt, 4 csiga felső Lapugyról, 3 darab gödény csont. — A es. k. bányafőigazgatóságtól 5 kősókecska és 1 db téglá alakra sajtolt marhasó M.-Ujvárról, 1 db szép konyhasó jegecz csoport Kolozsról, 2 sókecska, 2 db földes só és 1 db szemcsés gypsz a tordai aknárol, 1 db szürke só és poralaku vörös marhasó Dézsánáról, 1 db szürke sókecska, 4 db veres rostos és viznyalta só, és poralaku fekete marhasó Parajdról. — Jenei Károlytól 1 ós Rhinoceros fej, 11 db mammut agyár és oldalborda 1 mammut lábszár töredéke és 4 mammut fog Póka-Kereszturól. — Dr. Knöpfler Vilmostól 1 db ós dämvas fej a Nyáradból a baraszkereki határról, 1 szarvas szarv töredék Mikesfalváról a Küküllőből, 1 mammut lábszár Haranglából, 1 mammut lábszár töredék Szt-Gerliczéről, 46 db különböző ós állatesont az almási barlangból, 3 db actaeonella lamarekly Vidráról, 31 db kitömött madár M.-Vásárhely vidékéről, 4 db üvegben

szesbe tett különböző szerves anyag. — Kozma Gyulától 2 csiga a körtvekapui határról és 1 csiga M.-Vásárhelyről.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Nagy-Enyed, 12-ik oct. 1864. Ma adók át a köz édesanya örök nyugalmának, egyik hű fíja, alsó-fehérmegyei főbíró m. koppáni Foszto Menyhártnak hűlt tetemeit, 64 éves életpálya bezáródásával, melyből 40 év lélekismeretes közszolgálatnak s áldásos családok munkásságnak volt szentelve. Az idvezült, a kedves emlékt patriarchalis korból jött át a jeleni nehézségek idejére, azon korból, mely egy erőteljben fejlett municipális élet által oskolázta a haza számára nevédekeit, és hogy kizárólag hazafiak maradjanak, a „nobile officium” fényre alá emelte önzetűket. E kor befolyása oly jellemek alakulására hatott, melyeknek feltűnő vonásai a kedély elevensége és a közérzűlet önzetlensége valának, ezért zárja e kort, az 1848 ki törvényhozásban kiemelkedett legmagasabb nemzeti dicsőség. A néhai jellemében is meg valának ezen antik vonások. Kedélye elevenségét az idők mostohaságai nem betegítették el; és közérzűlete önzetlenségének szép bizonyítéka maradt fenn több fiatal családtagjai kiképzetésére fordított áldozataiban, melyeknek méltó erkölcsi becsét is ad azon körülmény, hogy anyagi helyzete korlátolt volt, s gyermektelensége ily költségezektől felmentí vala. Nyugodjék békével a nemes emberbarát, s emléke maradjon áldott!

— Vasárnap october 16-kán tartá a városi Redoute-teremben Persoir Lajos Franciaország első ezred dobososa és társasága első előadást. Az évezeteket már rég nélkülözö kolozsvári közönség igen nagy számmal gyűlt össze, és egy a meglepő phisicai és büvészati mutatványokban mint az igen jól sikerült ködfátyol képekben valódi élvezetet talált. Különösen megemlíthető egy ifju indus általános bámulatot gerjesztő mutatványaiban a kések és bárdokkal ügyes és rendkívüli gyakorlatosságu játéka. Persoir is oly tökélyre vitte a dobolást, hogy egyetlen dobos oly zajt és pokoli lármát idézett elő, mintha ki tudja hány ezred dobos verte volna, a gyengébb idegzetűek még föléleket be kellett hogy dugják; úgy szinte sikerült a zenekíséret melletti 12 dobos játszás is. Az előadott táncok közt leginkább tetszett a tréfas Parisienne polka, melyet ismételték; meg kell adni, hogy Josephine k. a. igen csinosan táncolt. A ködfátyol képek közt legmeglepőbb volt a Péter temploma és az Elemme vizesése.

— A lapok visszavonják azon hírt, hogy Magyarország egyes vidékeihez kormányfigyelmeztetés ment volna a gabonakészlet készszen tartása iránt.

— Hirszerint színészeink e hó vége felé hazajönnek vándor utjokból, s az előadások a kiújított színházban november elején kezdetüket veszik.

POLITIKAI HIREK.

Olaszország. Turin, oct. 11. A napi sajtó mérsékeltbb része folyvást kedvezőbbnek ecsetli a közvéleményt a sept. 15-i egyezményre nézve, s a főbb olasz városok lapjai naponként dicsérő cikketeket hoznak, a francziza kormány öszinte s loyális politikájáról. Az új ministerium nem kételkedik róla, hogy a parlament többsége részén leend. Némelyek ugyan azt a hírt igyekeznek terjeszteni, hogy Florencz választása nem végeles, s hogy ez a választás még módosítható. Ez alkalomból a „Stampa” sajnálja, hogy nem maradtak meg amaz eszme mellett, hogy az új fővárost ne törvény, hanem rendelet által állapítsák meg. Milano s Nápoly öszhangulag elfogadták a stratégiai okokból Florencznek adott elsőbbséget.

Egyébiránt, hogy ez a hirdett megnyugvás még sem éppen oly általános, tanúsítja Mazzininak az „Unita italiana”-hoz intézett következő tartalmú levele:

„Ne ringassuk magunkat illusiokban. Az egyezmény lemond Rómáról. A főváros áthelyezése megpecsételi az egyezményt. Az olaszok e tekintetben illusiokban élhetnek, ha tetszik; de nem tagadhaják az idegen suallatnak engedelmeskedés tényét. Tisztelet Turinnak, mely tökéletesen felfogta Olaszország jogát!”

Sőt még a tett párt szelidebb árnyalatai is ellene nyilatkoznak az egyezménynek, s jól értesültek állítják, hogy a kormány nem bizik teljesen a kamara jóváhagyásának megnyerésében. Ezért tanácsolják némelyek a kormánynak, hogy az egyezményt egy általános nem terjesztse a parlament elébe; s alkalmasint ide cölöz a „Stampa” sajnálkozása is, hogy kár volt rendeletileg nem állapítani meg a székhely megváltoztatását.

Az „Opinione“ sem találja nagyon kielégítőnek a közhangulatot; ezért a helyzet kényszerűségében keresi az egyezmény indokait, s megtartását a kormány és nemzet loyális mérsékeltségétől várja. „Bizton reméljük, írja a nevezett lap, hogy a Franciaországgal létrejött újabb kötvényt Olaszország oly elhalasztásnak fogja tekinteni, melyet a jelen ügyállás tett szükségessé, s a minisztériumra rászabott mérséklésnek, mely utóbbit elfogadván az egyezményt, a kormányzati székhely áttételének feltétele alatt, semmit sem óhajthat inkább, minthogy az elődei által vállalt kötelezettségeket lehetőleg szigorúan s loyálisan fentartsa.“

A „N. F. Ztg.“ turini levelezője szerint Lamarmora is intézett egy körjegyzéket Olaszország külföldi képviselőihez, a mely jegyzékben az egyezmény jelentőségét olasz szempontból fejtegeti, s többek között kiemeli, hogy a rómaiak rövid időn abban a helyzetben lesznek, hogy sorsukat maguk határozzák el. Rómáról való lemondás egy szóval sincs említve, de igen is van célzás rövid időn bekövetkező háborúra, s épp evel van indokolva a főváros megváltoztatásának elutasíthatlan szükségessége.

Turini levelek sokat beszélnek a városnak a királyi székhely másbóra tételéért adandó kárpótlásokról. Ilyen kárpótlások lennének: 12 milliónyi adótol való felmentés, a háztulajdonosok javára; a város régi adóját képező 10 millió elengedése; továbbá az adóknak határozatlan időre, évenként 700,000 fittal lecsökkentése. Ezenkívül Turin oly kereskedelmi kiváltságokkal fogna birni, melyek azt némileg szabad városá válnak tenni. A jelenleg Milanóban levő semmissítő törvényszék oda fogják áthelyezni, s a királyság legerősebb, t. i. 20,000 főnyi helyőrsége fog ott lenni.

Milanóban e hó 8-án nagyszertű lakoma volt Pepolinak a sept 15-i egyezmény egyik aláírójának tiszteletére. A marquis egy ötlettel a föltűzöttre adott válaszában azt mondta, hogy az egyezmény, melyet aláírni szerencséje volt, nem csak jótétemény Olaszországra nézve, hanem valóságos „diadalünnepe“ haladásunk és polgárosodásunk történelmében. A nemzeti programot ez az egyezmény legkevesebb sem változtatta meg, de igen is szétbontotta utolsó szemét is ama lánczok, a mely Franciaországot Olaszország elcséseihez kötötte. Nincs olasz államférfi, a ki a nemzet jogait feláldozhatná, s mielőtt ő aláírta volna egy oly egyezményt, mely a nemzeti egység nagy gondolatának hátrányára van, később leendett saját kezét levágni.

Németország. Berlin, oct. 12. A „N. D. A. Ztg.“ az olasz kérdés felett elmélkedvén kiemeli, hogy ez most lényegesen a körül forog, vajjon a pápa bélegyezését adja-e, vagy sem a sept. 15-ki egyezményhez. „A francia clericalis lapok ugyan“, ugymond, „már határozottan tagadók válaszára akarnak tudni, Antonelli bihorkok részéről; ez azonban kevésbé valószínű, mivel a római udvarnak éppen semmi oka sincs arra, hogy most mindjárt ily eldöntő módon oldja meg a kérdést, vagyis inkább azt még jobban beonyoltsa. Örömet megengedjük, hogy a Farnesepalotában határozott állást öbajának látni, de a Vatikánban várni tudnak, s ama különös elővigyázat, mely Antonelli bihorkok politikáját mindenkor kitünteté, ezuttal sem fog hiányozni. Ezért azt hisszük, hogy Rómában, eldöntő kötelezettség vállalása nélkül, először is a pápai sereg megalakításával foglalkodandnak, s onnan kelt levelek jelentik, hogy Lamoriciére tábornokhoz már fölszólítás ment, hogy Rómába siessen.

„H. N.“-nek egy, állítólag biztos kútfőből flensburgi levele szerint, a Jüllandban állomásozó austriai csapatok f. hó 9-én parancsot kaptak Ulmba és Rastattba visszavonulás iránt, a hol azoknak kellend a kizárólagos helyőrséget képezniük, míg Rendsburgban kizárólag porosz helyőrség maradna. A schleswig-holsteini sereg kibépezése végett már porosz oktatók vannak kijelölve. Jachman porosz admirál Kielben téli lakást bérelt ki.

Orosz- és Lengyelország. Az orosz batárszélről írják oct. elejéről: Oroszországban komoly dolgok történtek. Állítólag a nagyrészen a Volga mellékén tartott orosz ezredbe besorozott lengyelek közt nagyszerű összeesküvés jött létre, melyben sok orosz is részt vett, kik egy „nihilisták“ nevű titkos társulathoz tartoznak. A tartomány minden városát és faluját felakarták égetni. Egy véletlen s a hatóság erélye által sikerült Kazán és Szamara városát megmenteni; de Szimbirszk városát, és a környék minden faluját folygnyították. Az összeesküdtek puskaikkal telt horodokat dugtak el a templomok és a városok alá. Hirtelenben közák ezredet, s egy vizsgáló bizottságot küldének a császár egy badsegének vezetésével. De mind későn, mert a 30,000 lakost számlált város csaknem egészen hamuvá lett. Mondják, igazságtalanság csupán a lengyeleket tenni felelőssé e tényért. Nagy részben parasztok tilták fel a veres kassát (krasnyj pitueb) az urak elleni boszork.

Ugy látszik, csak gyanítás az, mintha a lengyelek lettek volna a tett indítói, habár lengyelek is vettek benne részt. De a közvélemény ellenök van felingerelve, s egy Szibériába szállított lengyel fogoly csapatot kicsinyben mult, hogy a nép fel nem konzult. Atalán borzalom gerjesztők a szent-Pétervárra érkezett hírek. Ezéseket jelentenek Moszkauból,

Orelből, Kalugából, Kostromából és Pszöföből. A vesztesség a kár felszámíthatatlan. Az erdöket leégették. Névában két gyújtogatót tetten kaptak. Egyik sem volt lengyel, hanem valódi orosz, kik titkos társaság tagjai. A felbőszült nép mindkettőt az általuk gyújtott tűzbe dobta. Közel jövőben nagy szerencsétlenségektől tartanak. A titkos társaságok birodalomszerte újra szervezik magokat, minők az „orosz lovagok“ és a „közjó szövetsége“.

Amerika. A Matamorashól kelt legújabb tudósítások megerősítik a távirati közléseket, a juariták rossz helyzete s majdnem végképi megsemmisítéséért iránt. Mint mondják, Juarez családja m. hó 20-án ult hajóra Roca del Rióban, New-Orleansba szándékozván. Maga Juarez a pusztába indult oly célból, hogy a Rio Bravón átkeljen; azt vélvén, hogy ez oldalról őt senkisé fogja báborgatni. Szándéka volt ezután egy amerikai hajón New-Orleansba indulni. Egy másik levél szerint Juarez állítólag meg tudá a szándékát. Matamorashoz Cortina örködését, s 20-kán családjával együtt egy amerikai hajóra ül. Bármelyik legyen is igaz e két versió közül, kétségtelenné látszik, hogy Juarez elhagyta a mexicói területet.

Ujabb. Bécs, oct. 15. Ma érkekezeti ülés volt a dantügyben. A pénzügyi czikkék paraphirozását várják. E közben a már paraphirozott czikkék, a végleges szerkesztés gyorsítása végett, az illető kormányok előtt fektésznek.

— Páris, oct. 14. Az angol kormány hivatalosan elismerte a mexikói császárságot. A „Mem. dipl.“ szerint két clericalis pártbeli befolyásos egyén az olasz parlamentben a sept. 15-i egyezmény mellett fog szavazni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

Sz. 1387. 1864.

(266)

(3—3)

Hirdetmény.

Az ezen orsz. fegyintézet fegyenczei jövő 1865-dik évbeni élelmezésének és az őrségnek ugyancsak a fennebbi időre járuló kenyér szállításának áresőkentés útján leendő biztosítása a felséges kir. főormányszéknek idei szeptember 28-án 27083 sz. a. kelt rendeletével engedélyeztetvén, az említett fegyintézet irodájában megtartandó e tárgybeli szóbeli nyilvános áresőkentés folyó évi october 27-ére reggeli 9 órára iratik ki, mi is azon megjegyzéssel tétetik közzé, miszerint ezen áresőkentéshez minden olyan vállalkozni kívánó, ki a feltételek 5 pontja értelmében attól elzárva nincs, a feltételek értelmében önigazolás s 2000 o. ért. forint bántárpénz letétele után, mely készpénzben vagy megfelelő beltről állampapirokban lesz leteendő, hozzá szólhat.

A kifizető határidőig a fennebbi értelemben igazolt és a fennebbi módon és mennyiségben leteendő bántárpénzzel megterhe't irások ajánlatok is el fognak fogadtatni, ezen irások ajánlatok azonban, melyekben az egyes étek-részekért kívánt összegek betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatón irandók ki, még a szóbeli áresőkentés megkezdése előtt lesznek felbontandók és az azokban foglalt ajánlatok az illető áresőkentési jegyzőkönyvbe első ajánlat képpen fognak beírtni.

Az ezen áresőkentésre vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők.

Az orsz. kir. fegyház igazgatósága. Szamosújvárt, october hó 8-kán. 1864.

Molnár J. várnagy.

NEM HIVATALOS.

(268)

(1—12)

BALÁZS BOLDIZSÁR BUNDA-BAKTÁRA.

A TANÁCSHÁZ MELLETT 3-dik szám.

A hol is mindennemű férfi és női utazó és városi BUNDÁK találnak jutányos árak mellett.

Valamint becses megrendelések pontos teljesítésére vállalkozik fennirt.

(252)

Eladó szőlő.

(3—3)

Szentgyörgyhegyén az alsóbbban a hiddal átellenben négy és fél fertály szőlő terméssel vagy a nélkül és több kosár méh eladó. Értekezhetni a nagykaszármaival átellenben 399. sz. házánál özvegy WÁSZI TOBIÁSNÉVAL.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárra, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

kapható:

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Irta HILIBI HALLER KÁROLY,

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmi jog, csöndrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára 1 fnt 80 kr oszt. értékben.

Az egész műre october végéig 6 fnttal előfizethetni.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.

Díszkiadás 1 fnt 60 kr.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzeté, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára 2 fnt 50 kr.

Kelet tündérvilága

vagy

Szaif Züliázán szultán.

Aráb rege. Aly bey után fordította Orbán Balázs. Két rész egy kötetben kötte 2 fnt. Díszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 fnt.

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyaritá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 fnt.

A Kosztolányi hölgyek.

Történeti regény, két kötetben. Irta P. Szathmáry Károly.

Ára 2 forint o. ért.

Történelmi gyönyörök.

Gyűjté s betűrendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap. Ára kemény kötésben 1 fnt 60 kr.

Az osztrák birodalom államtan kézikönyve.

Különös tekintettel a magyar korona országaira. A legújabb statistikai adatokkal. Fótanodák használatára röviden összeszedte

Reisenhoffer Rudolf, cs. k. postaigazgatósági-foglalmazó.

Ára 1 fnt oszt. ért.

Erdély a rómaiak alatt.

Kútfők nyomán írta Wass József, kegyes szerzetbeli áldor, gymnasiumi tanár, s a magyar tudományos akademia levelező tagja. Az Erdélyi Muzeum-Egylet által a Haynald-díjjal jutalmazott pályamunka. Erdély térképével. Ára 1 fnt 50 kr. oszt. értékben.

„Elorzott végrendeletek“

Regény. Irta L. BODOR LASZLÓ. Ára 1 fnt 20 kr. oszt. ért.

„Osztrák postaügy“ kézikönyve.

Irta Reisenhoffer Rudolf, cs. kir. postaigazgatósági fogalmazó. Ára e 20 ivre terjedő 8-adrét alaku kötetnek 2 fnt o. ért.

Szünnapi kirándulás Erdély nyugoti hegyei közé.

Honunk ifjusága számára. Irta Ompolyi. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é

Elv és előitélet.

Regény a magyar társadalomból. Irta Halmágyi Sándor. Ára 1 fnt 80 kr.

Természet historiai képek

oskolák- és magánhasználatra.

I. az Emlősök. Öt színezett tábla-vászonra felhúzza és lagirozva . . . 11 fnt.

II. a Madarak. Öt színezett tábla-vászonra felhúzza és lagirozva . . . 11 fnt.

Ugyanazok felhúzatlan, könyv alakban füzve. Darabja 3 fnt 80 kr.

Föld-gömbök és Föld-képek nagyválasztékban.

Erdélyi püspök HAYNALD LAJOS ur ő nmlga fény-irott arcsképe 50 kr,

Bábo L. V.

Der Weinstock und seine Varietäten.

Beschreibung u. Synonymik der verzüglichsten Wein- u. Tafel-Trauben.

Ára 3 fnt 60 kr.